

SANCTA LUCIA GILLE

Instiftat 1939

Kapitel 7 – Optikerutbildningen i högskolan

Publicerad: oktober 2008

Sammanställt av: Sten Lutteman, optiker

HISTORIA

Efter många års arbete på många och olika nivåer i samhället beslutades att överföra optikerutbildningen till Högskolan med start hösten 1994. Uppdraget att organisera utbildningen gavs till Karolinska Institutet och beskrivning av denna, fortfarande pågående och under utveckling varande, period är nu aktuell för redovisning.

Under år 2003 startade även utbildning vid Högskolan i Kalmar.

HÖGSKOLAN UNDER UTREDNING

Utredningen om utbildningen förläggning till högskolan kan man säga startade ungefär 1972 och drevs av dåvarande yrkesförbundet SOR. Arbetet pågick under flera år med diverse uppvaktningar av myndigheter och politiker. Småningom, 1978, tillkallade UHÄ en arbetsgrupp bestående av optiker från SOR, ögonläkare och representanter från optikerutbildningen. Detta arbete resulterade på våren 1979 i rapporten "Optikerutbildning i Högskolan" (UHÄ rapport 1979:12) [Se bilaga 1.](#)

Senare, nästan 10 år efter starten, engagerar sig det nya optikerförbundet i en utökad utbildning av optiker i landet och väljer att stödja startandet av utbildning på en ny studieort, Kalmar.

BESLUT OM HÖGSKOLANS INFÖRANDE

Beslut om överförande av optikerutbildningen till högskolan togs av regering och riksdag under 1992.

HÖGSKOLAN BLIR EN REALITET

Högskoleutbildningen var beslutad att starta hösten 1994 med Karolinska Institutet, KI, som huvudansvarig kursanordnare och med Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, som medansvarig kursanordnare.

Utbildningsplaner utarbetades av en grupp bestående av ögonläkare, Bo Philipson och Per G Söderberg och optikerrepresentanter, Kurt Östlund och Per Söderberg samt representant från den gamla utbildningen, Bengt Qvist samt administrativ personal.

Resultatet blev en 120 poängsutbildning. [Se bilaga 2](#)

Närmast ansvarig för utbildningen, som då låg under Institutionen för Klinisk Vetenskap, Institutionen för Öron, Näsa och Hals, vid Avdelningen för Optometri var Professor Bo Philipson och med Docent Per G Söderberg som studierektor.

De lärare som anställdes, för starten, var Bengt Qvist, Sten Lutteman, Inga-Lill Thunholm Henriksson, Ulla Bremö och Erwin Petersen.

När utbildningen startade hösten 1994, enligt [bilaga 3](#), var lokalerna i S:t Eriks Ögonsjukhus inte färdiga varför utbildningen större delen av första läsåret var lokaliserad till de befintliga lokalerna på S:t Eriks Gymnasium. Observera att den sista klassen från gymnasieutbildningen blev klar våren 1995.

Under våren 1995 flyttade delar av den nya utbildningen in i nyinredda lokaler i S:t Eriks Ögonsjukhus för att fr.o.m. hösten 1995 var helt förlagd dit.

Den första antagningen bestod av 44 st studenter

Den utbildning som nu startade innebar att studenterna fick grundläggande teoretisk optik på KTH och anatomi och andra adekvata allmänmedicinska ämnen vid KI samt den optometriska delen av KI avdelning för Optometri.

Organisatoriskt var utbildningen således placerad under Institutionen för Ögon, öron och hud som Avdelningen för Optometri, en av flera, ex. oftalmologi, på samma organisatoriska nivå placerade avdelningar.

Utbildningen organiserades av Programkommittén. I den ingick förutom ordföranden, då Professor Bo Philipson, även studierektor, lärarrepresentanter och studentrepresentater. Programkommittén hade dessutom några underkommittéer, som t.ex. Studiesociala kommittén, Pedagogik/utbildningskommittén och Internationella kommittén. I dessa undergrupper fanns representanter både från utbildningen och från högskolan.

UTBILDNING I FÖRÄNDRING

Förenklat kan sägas att utbildningen allt sedan dess start varit i ständig förändring och då avses dels organisation och dels läroplaner och detaljer i kursinnehåll i alla kurser.

I samband med byte av prefekt för storinstitutionen förändrades organisationen så att optikerutbildningen kom att vara underställd oftalmologi. Detta förhållande innebar inte alltför stora nackdelar för utbildningen, då utbildningen redan hade tagit sin form, men var ändå svår att motivera. Den nuvarande organisationen innebär att utbildningen tillhör Institutionen för Klinisk Neurovetenskap. Under denna har bildats en sektion för Ögon och Syn och inom denna finns enheter för Oftalmologi, Optometri, Ortopsik och ögonsköterskeutbildning på samma nivå.

Under åren har lärarstaben förändrats, några har slutat och andra har tillkommit.

Ny läroplan

Den första nya läroplanen kom 1995. [Se bilaga 4](#)

Läroplansändringar

Flera förändringar har gjorts under åren, 1998, 2002 och 2005, en del smärre och en del något mer omfattande. [Se bilaga 5](#), [bilaga 6](#) och [bilaga 7](#).

Utvärderingar

För att bidra till svensk högre utbildnings jämförbarhet, attraktivitet och gångbarhet internationellt föreslogs i juni 2005 förändringar i utbildnings- och examensstrukturen för svensk högre utbildning. Detta gjordes framför allt mot bakgrund av Sveriges deltagande i den så kallade Bologna-processen som i dag omfattar 45 europeiska länder, [bilaga 8](#). Processen syftar till att främja rörlighet, anställningsbarhet och Europas konkurrenskraft som utbildningskontinent. För att nå målen strävar de deltagande länderna efter att skapa jämförbara strukturer för högre utbildning. Särskilt viktig är uppdelningen av högre utbildning i tre nivåer. Det föreslogs att högre utbildning ska ges på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå och att examina inom den högre utbildningen ska avläggas på någon av dessa nivåer, samt en enhetlig sjugradig betygsskala skall användas. [se bilaga 9](#). För Karolinska Institutet innebar det en ny antagnings- och examensordning som trädde i kraft 1 juli 2007

Förändringen för optikerprogrammet innebar att nya utbildningsplaner infördes med början höstterminen 2007. Utbildningen kommer nu att levas upp till det Europeiska diplomets i Optometri, som har tagits fram av ECOO (European Council of Optics and Optometry). [bilaga 10](#)

Optikerprogrammet kommer att läggas upp som en treårig utbildning på grundnivå, samt en ettårig magisterkurs. Magisterkursen startade höstterminen 2008 med 17 deltagare.

Grundutbildningen skiljer sig endast marginellt från de tidigare utbildningsplanerna vad gäller innehåll, så för att nå upp till det Europeiska diplomets nivå, med bl.a. användandet av diagnostiska farmaka, ortoptik och pediatrik optometri, kommer de momenten att ligga i magisterkursens utbildningsplan.

Programmets struktur kommer att innefatta utökad parallellläsning av en rad kurser inom huvudämnet Optometri, detta för att öka integration, underlätta lärande och minska onödig repetition. Ingen specifik pedagogisk metod kommer att användas, men mycket tyngd kommer att ligga på studentaktiverande metoder

Ett nytt poängsystem för högskoleutbildning införs som är förenligt med ECTS (European Credit Transfer System). Ett läsår ska därmed motsvara 60 högskolepoäng, optikerutbildningen kommer därför att motsvara, på grundutbildningen 180 poäng mot tidigare 120 poäng.

Antal studerande i Stockholm 1994 – 2006

Antagningen de första åren var 48 st per år och fr.o.m. 2000 50 st per år. Sedan 2005 har den årliga antagningen varit 55 studenter.

Detta innebär att det hittills, vintern 2007, utexaminerats c:a 500 optiker från KI.

Antal lärare KI (optometri) Fortfarande verksamma i kursiv stil

Bengt Qvist

Sten Lutteman

Inga-Lill Thunholm Henriksson

Ulla Bremö

Erwin Petersen

Jörgen Ringman

Matilda Bremme

Ulrika Andersson

Rune Brautaset

Xoiti Gonzales

Lanre Oriowo

Alba Lucia Törnkvist

*Ulrika Sverkersten
Maria Nilsson
Fredrik Källmark
Tony Pansell*

Antal lärare KTH

Klaus Biederman
Göran Manneberg
Peter Unsbo

Antal studerande i Kalmar 2002 – 2010

Första klassen på optikerprogrammet i Kalmar 2002 var 31 till antalet. Sedan har antagningen ökat till 36 platser. Vårterminen 2010 gick det ut hela 42 studenter och det totala antalet optiker som utexaminerats vid Linnéuniversitetet (LNU) tidigare Högskolan i Kalmar (HiK), passerade i och med detta 200. (Rev. 2010-10-20)

Antal lärare i optometri. Fortfarande verksamma i kursiv stil

Bengt Nordberg
John Godoy
Catarina Ericsson
Lars Hjulström
Magnus Jönsson
Lennart Nilsson
Caroline Alvhamre
*Peter Lewis
Jörgen Gustafsson
Johanna Enbuske
Baskar Theagarayan
Oskar Johansson
Jenny Lundström*

(Rev. 2010-10-20)

Antal lärare (HiK/LNU) i andra ämnen i större omfattning

*Peter Gierow
Staffan Carius
Kjell Johannsson*

(Rev. 2010-10-20)

Författarna är nu (Rev. 2010-10-20) glada över att kunna presentera material från utbildningen i Kalmar (LNU).

Litteraturexempel

Se läroplaner

AVSLUTNINGSD

Beskrivningen av högskoleutbildningen i Sverige har gjorts efter en ganska omfattande genomläsning och kontroll av adekvata dokument från olika källor. Det har av lokala skäl varit så att material från den del av utbildningen som skett i Stockholm varit lättast att tillgå och kontrollera.

Syftet med beskrivningen och dess bilagor är att det för den intresserade och för framtiden skall finnas en samlad källa med fakta om denna, i skrivande stund pågående, period av optikerutbildningen i landet. Förhoppningen är nu att läsaren skall finna beskrivningen intressant och värdefull för vårt yrke.

Beskrivningen har möjliggjorts genom inhämtade uppgifter från arkiv och ett antal kollegor.

